

Régiók, kultúrtájak és népcsoportok változásai a Kárpát-medencében

2015/16 II. szemeszter, szeminárium

BMNTÖ32100M

seraphin.hu/btk

Témakörök

Kronológiai keret: 1450–1950

Földrajzi keret: a Duna-medence, illetve az OMM területe

- A Kárpát-medence, illetve tágabb megközelítésben a Duna-medence történeti tájainak, régióközpontjainak, településhálózatának kapcsolatrendszer
- A településszerkezet változásai (városok, mezővárosok, falvak, a tanyák, városiasodás)
- Természet- és gazdaságföldrajzi tényezők vizsgálata a kultúrtájak kialakulásában (bányászat, folyószabályozások, mocsárlecsapolások, erdőirtások, vasút- és közúthálózat kiépítése)
- A Duna-medence magyar és nem magyar nyelvű népcsoportjai (elhelyezkedés, kiváltságok, demográfiai változások, spontán és szervezett migráció, kölcsönhatások, az egymás-mellett és egymás-ellen élés mozzanatai)

Irodalomjegyzék

- Nemzeti és regionális identitás Közép-Európában*, szerk. Ábrahám Barna, Gereben Ferenc, Stekovics Rita, Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, 2003.
- A Duna vallomása: tanulmányok Käfer István hetvenedik születésnapjára*, szerk. Ábrahám Barna, Pilecky Marcell, Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, 2006.
- BAK Borbála, *Magyarország történeti topográfiája: a honfoglalástól 1950-ig*, Budapest, Historia- MTA Történettudomány Intézete, 1997.
- BÉL Mátyás, *Magyarország népének élete 1730 táján*, Budapest, Gondolat, 1984.
- BELUSZKY Pál, GYÖRI Róbert, *Magyar városhálózat a 20. század elején*, Budapest; Pécs, Dialóg Campus, 2006.
- BELUSZKY Pál, SIKOS T. Tamás, *Változó falvaink: Magyarország falutípusai az ezredfordulón*, Budapest, MTA Társadalomkutató Központ, 2007.
- BELUSZKY Pál, *A Nagyalföld történeti földrajza*, Budapest, Dialóg Campus, 2006.
- BENE Sándor, *Egy kanonok három királysága: Rátkay György horvát históriája*, Budapest, Argumentum, 2000.
- BERÉNYI István, *Kultúrtáj és -régió mint kulturális örökség = Ezredforduló - századforduló - hetvenedik évforduló: ünnepi tanulmányok Zimányi Vera tiszteletére*, szerk. ÚJVÁRY Zsuzsanna J., Piliscsaba, PPKE BTK, 2001, 639–651.
- BERÉNYI István, *A történeti földrajz diszciplináris kérdései = Variációk: ünnepi tanulmányok M. Kiss Sándor tiszteletére*, szerk. ÖTVÖS István, Piliscsaba, PPKE BTK, 2004, 631–652.
- BEREZNAY András, *Erdély történetének atlasza*, Somorja, Méry Ratio, 2011.
- DOMOKOS Pál Péter, *A Moldvai magyarság*, Budapest, Magvető, 1987.
- FÉNYES Elek, *Magyar országnak, 's a' hozzá kapcsolt tartományoknak mostani állapotja statistikai és geographiai tekintetben*, Pesten, Trattner K., 1837.
- FÉNYES Elek, *Az Ausztriai birodalom statistikája és földrajzi leírása*, Pest, Heckenast Gusztáv, 1857.
- FÉNYES Elek, *A magyar birodalom nemzetiségei és ezek száma vármegyék és járások szerint*, Pesten, Eggenberger F., 1867.
- FRISNYÁK Sándor, *Magyarország történeti földrajza*, Budapest, Tankönyvkiadó, 1990.
- A Kárpát-medence történeti földrajza*, szerk. Frisnyák Sándor, Nyíregyháza, MTA, 1996.
- Fejezetek a magyar művelődéstörténet forrásaiból: felsőoktatási segédanyag*, szerk. Gazda István, Budapest, Tárogató, 1996.
- GYÖRFFY István, *Magyar falu, magyar ház*, Budapest, Akadémiai, 1987.

- HAJDÚ Zoltán, *Magyarország közigazgatási földrajza*, Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2001.
- KÁFER István, *Dona nobis pacem: magyar-szlovák kérdések*, Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, 2005.
- KÓSA László, FILEP Antal, *A magyar nép táji-történeti tagolódása*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1978.
- LÜKŐ Gábor, *Adattár a moldvai magyarság térképéhez*, Csíkszereda, Hargita Kiadóhivatal, 2008.
- Otto MITTELSTRASS, Wilfried HELLER, Hartmut ASCHE, *Historisch-Landeskundlicher Atlas von Siebenbürgen. Ortsnamenbuch-Topographie der ortschaften- Siebenbürgen auf alten Karten*, Heidelberg, Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde Heidelberg, 1992–1996. I-II-III.
- NAGY Sándor, NAGY Csaba Sz, DEMÉNY Lajos, *A regáti magyarság: tanulmány a havasalföldi és moldvai szórványmagyarságról*, Kolozsvár; Sopron, Kalota, Zé, 2000.
- Karl NEHRING, Georg HELLER, *Die historischen Ortsnamen von Ungarn*, München, Finnisch-Ugrisches Seminar an d. Universität München, 1973-.
- Magyarország története: tíz kötetben 4,1-2, 5,1-2*, szerk. Pach Zsigmond P., Budapest, Akadémiai, 1980.
- PÁNDI Lajos, BÁRDI Nándor, *Köztes-Európa, 1763-1993 (térképgyűjtemény)*, Budapest, Osiris-Századvég, 1995.
- PRINZ Gyula, *Magyar föld, magyar faj, I-IV*, Budapest, Egyetemi Nyomda, 1936.
- ROMSICS Ignác, *Nemzet, nemzetiség és állam: Kelet-Közép- és Délkelet-Európában a 19. és 20. században*, Budapest, Napvilág, 1998.
- SZÜCS Jenő, *Vázlat Európa három történeti régiójáról*, Budapest, Magvető, 1983.

Online térképes adatbázisok

USA kongresszusi könyvtár térképtár

[<http://www.memory.loc.gov/ammem/gmdhtml/>]

Ryhiner gyűjtemény, berni egyetem → Kartensammlungen

[<http://www.unibe.ch/>]

David Rumsey történelmi térképgyűjtemény

[<http://www.davidrumsey.com>]

Térképes blog

[<http://www.bigthink.com/blogs/strange-maps>]